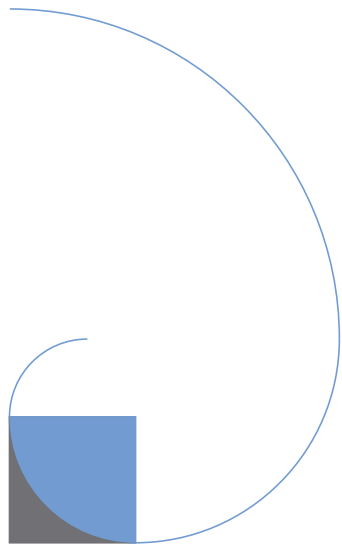

“Aanvullend
welstandsbeleid bij
nieuwbouw en
uitbreiding van
agrarische bedrijven
in de gemeente
Nunspeet”

GELDERS GENOOTSCHAP

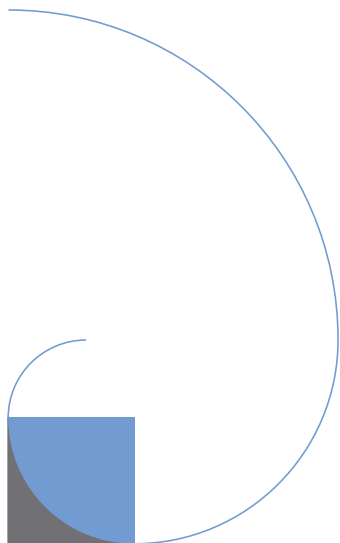
Colofon

Titel: Aanvullend welstandsbeleid bij nieuwbouw en uitbreiding van agrarische bedrijven in de gemeente Nunspeet.

Opdrachtgever: Gemeente Nunspeet

Auteur: Theo Hilhorst

Datum: 17 maart 2011

Gelders Genootschap

*Vereniging tot bevordering en instandhouding van de
schoonheid van stad en land*

Zypendaalseweg 46

Postbus 68

6800 AB Arnhem

T: 026-4421742

www.geldersgenootschap.nl

Inhoudsopgave

1 Introductie	5
2 Ontwikkelingen	6
2.1 Meer koeien / meer ruimte	6
2.2 Regelgeving markt, afnemer en consument	7
2.3 Nieuwe stalvormen	7
2.3.1 Traditionele stal met zadeldak / open frontstal	7
2.3.2 Serrestal	7
2.3.3 Sheddak of zaagtandstallen	7
2.3.4 Boogstal	8
2.3.5 Vrijelooptal met 'vlinder' dak	8
2.3.6 Nieuwe concepten	8
3 Werkwijze bij nieuwbouw agrarische bedrijven	10
4 Algemeen welstandsbeleid	11
4.1 Ruimtelijke karakteristiek en beleid	11
4.2 Ruimtelijke indeling van het buitengebied	11
4.2.1 Weidegebied	12
4.2.2 Overgangszone	13
4.2.3 Centraal Veluws Natuurgebied	14
4.2.4 Agrarisch enclaves Elspeet Vierhouten	15
4.3 Welstandsniveaus	16
5 Welstandscriteria agrarische bebouwing	16
5.1 Algemene uitgangspunten	16
5.2 Niveau landschap	16
5.3 Niveau agrarische kavel	16
5.4 Niveau gebouw	16
5.5 Niveau materiaal en detail	17
5.6 Specifieke criteria voor het open Weidegebied	17
6 Specifieke criteria per stalvorm	18
6.1 Traditionele stallen	18
6.2 Open frontstal	19
6.3 Serre-, boorg- en sheddakstallen	20
7 Aanvullende criteria compositie en erfinrichting	21
8 Aandachtspunten voor overige agrarische bebouwingen	22
8.1 Intensieve veehouderij	22
8.2 Glastuinbouw	24
8.3 Paardenstallen	25
9 Bronnenlijst	26

"Aanvullend welstandsbeleid bij nieuwbouw en uitbreiding van agrarische bedrijven in de gemeente Nunspeet"

Het Kader:
bestemmingsplan "Buitengebied 2010" (voorontwerp)

"6.10 Landschappelijke inpassing"

Ruimtelijke kwaliteit op de agrarische bouwblokken is een belangrijk aandachtspunt. Zeker wanneer op de agrarische bedrijven de trend van verdere schaalvergroting in de landbouw doorzet wordt de inpassing van met name de grote bedrijven steeds belangrijker. Grote agrarische bedrijven zullen op termijn kleine bedrijfsterreintjes van enkele hectares groot worden en de stallen worden steeds groter, hoger en rationeler of in een afwijkende vorm (serrestal, boogstal) gebouwd. Het is zaak om deze goed in te passen in het landschap.

In de bestemmingsomschrijving is de landschappelijke inpassing, dit houdt in dat erfbeplantingen en inpassingsmaatregelen deel uitmaken van het agrarisch bouwblok. Dit betekent dat ook nieuwe erfbeplantingen zijn toegestaan. Enkele waardevolle houtwallen die ook als perceelsscheiding dienst doen hebben de bestemming "Natuur – Landschap" gekregen. Bij een uitbreiding of verplaatsing van het agrarisch bedrijf is de goede landschappelijke inpassing een van de belangrijkste toetsingskaders. De gemeente gaat een aanvulling op het geldende welstandsbeleid maken. Dit aanvullende welstandsbeleid zal onder meer ingaan op nieuwbouw van agrarische bedrijven. Het beleid zal bij de vaststelling van dit bestemmingsplan tegelijkertijd als welstandsbeleid door de gemeenteraad worden vastgesteld. Bouwplannen zullen dan moeten worden getoetst aan dit welstandsbeleid."

Koe zoekt stal

1. Introductie

Hoewel de welstandsnota van de gemeente Nunspeet welstandscriteria heeft opgenomen voor bebouwing in het buitengebied en de daarbij behorende gebiedsbeschrijvingen wordt geconstateerd dat er onvoldoende randvoorwaarden zijn voor nieuwe ontwikkelingen op een boerenerf of agrarische bedrijfskavel. De welstandscriteria stimuleren het eigentijds ontwerpen van agrarische bedrijfskavels vaak onvoldoende en bieden er te weinig richtlijnen voor. Dit geldt zeker voor nieuwe gebouwtypen en stelvormen als boogstallen, serrestallen en nieuwe melkveestallen. Dit welstandskader op het thema agrarisch bouwen hoopt deze leemte op te vullen. De criteria richten zich op vier niveaus:

1) landschap en omgeving, 2) erf, 3) gebouw en 4) materialen.

De ontwikkelingen in de agrarische sector gaan door.

Toekomstige ontwikkelingen vragen om een efficiënte, duurzame en welzijnsvriendelijke bedrijfsvoering en goede ontsluitingen.

Het agrarisch bedrijf draagt bij aan een mooi landschap en biedt een architectonische kwaliteit. Het landschap en de landbouwer varen wel bij een architectonisch verantwoorde gebouwen en constructies.

Agrarische architectuur is immers bepalend voor de lokale identiteit en beeldkwaliteit van de streek. Hoe een agrarisch gebouw is ontworpen, in welk materiaal het werd opgetrokken, op welke manier het zich integreert in de omgeving en het landschap, al deze aspecten bepalen mee het beeld van het platteland.

Goed vormgegeven verantwoorde loodsen, schuren, stallen en silo's zijn ook voor de boer een goede zaak. Ze zorgen voor een betere werk- en leefomgeving, en dragen bij tot de maatschappelijke erkenning van de landbouwer. Kwaliteitsvolle agrarische gebouwen zijn ook een bijkomende troef om de landbouwproducten te waarderen.

Met een toegespitst welstandskader voor agrarische bebouwing in het buitengebied van de gemeente Nunspeet worden criteria aangereikt op de niveaus van inbedding in het landschap, de erfinrichting en gebouwen. Essentieel is dus dat bij het begin van de planvorming nagedacht wordt over de landschappelijke inpassing, de erfinrichting en de architectuur van de gebouwen.

Goed overleg over de nieuwbouw of uitbreidingsplannen met de gemeente is nodig. Het uiteindelijke doel is in het buitengebied een goede ruimtelijke kwaliteit te krijgen.

Omdat elke sector zijn eigen ontwikkeling kent is ze onderscheidend gemaakt voor de melkveehouderij (H6), de intensieve veehouderij, glastuinbouw en paardenhouderij (H8).

Positie van de landbouw/Reconstructie in de veeteelt

Nunspeet maakt onderdeel uit van het reconstructiegebied Veluwe. Het rijks- en provinciaalbeleid is erop gericht de concentratiegebieden van intensieve veehouderijen te reconstrueren door verlaging van het aantal intensieve veehouderijen. Daarnaast worden aanvullende maatregelen genomen op het gebied van milieu, landschap- en natuurbeheer. Dit vraagt extra investeringen van agrarische bedrijven om hun activiteiten voort te zetten. De keuze is schaalvergroting, bedrijfsbeëindiging of een combinatie met andere activiteiten ontplooiën. De gemeente Nunspeet is zuinig en trots op haar gedifferentieerde buitengebied, dat wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van zowel productieve agrariërs als bijzondere landschaps- en natuurwaarden. Door de veranderde rol van het platteland, van agrarisch productiegebied naar meer ruimte voor natuur en landschapsontwikkeling en recreatie, verandert de positie van de agrariërs. Deze verandering manifesteert zich ook in de agrarische bedrijfsvoering, waar trends in de sfeer van zowel verbreding als verdieping van de landbouw waarneembaar zijn.

2. Ontwikkelingen

In alle agrarische sectoren wordt een sterke schaalvergroting verwacht. Ook zullen veel agrariërs stoppen met hun bedrijf om diverse redenen. De blijvers staan voor de keuze: vergroten, verdiepen of verbreden. De verwachting is dat deze bedrijven op de huidige locatie uitbreiden of vernieuwen.

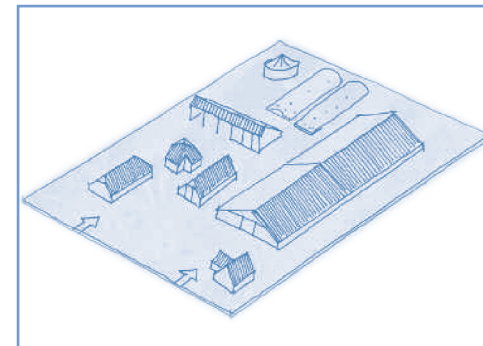
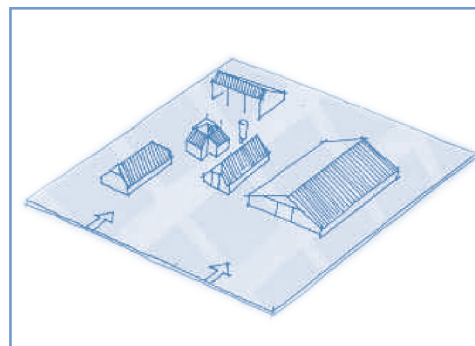
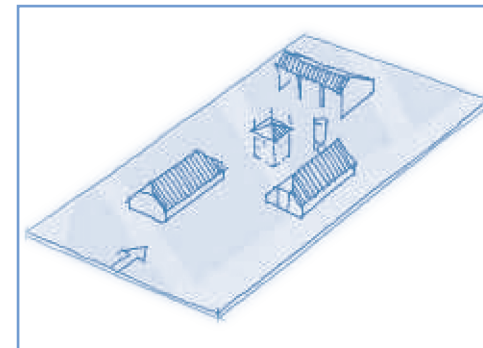
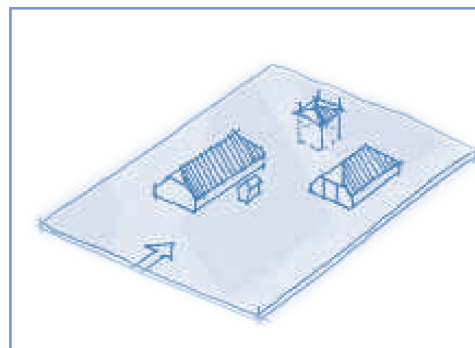
Tot nu toe is de melkveehouderij vooral gericht op het gezinsbedrijf met rond de 60 stuks melkvee. Momenteel doet zich echter een aantal trends voor die tot transformatie van de huidige bedrijven zal leiden.

2.1 Meer koeien / meer ruimte

Het gemiddeld aantal koeien per bedrijf zal naar verwachting de komende jaren flink toenemen. Het aantal melkveebedrijven zal verder afnemen, de bedrijven die doorgaan worden groter.

Mogelijk zal het melkquotum verdwijnen, waardoor een verdere groei van het aantal dieren per bedrijf zal plaatsvinden. Geschat wordt dat over een paar jaar het gemiddeld aantal koeien per bedrijf 150 bedraagt.

Introductie van nieuwe stalvormen, naast de nu traditionele stalvormen in het buitengebied, heeft consequenties voor de kwaliteit van het landschap, het erfensemble en het individuele erf. Het traditionele boerenerf verdwijnt langzaam en maakt plaats voor een groter en moderner erftype. Soms ontstaat er een geheel nieuw erf of worden stallen gebouwd die qua maatvoering en vormgeving geen enkele relatie hebben met de bestaande bebouwing. Vanuit ruimtelijke kwaliteitsaspecten vraagt die verandering van het agrarisch erf om een zorgvuldig ontwerpproces, met aandacht voor de kwaliteit van de bebouwing en inpassing ervan in het landschap en op het erf. Nieuwe stallen op het erf vragen om een zorgvuldige ordening t.o.v. de bestaande bebouwing en aandacht voor de architectuur van de stal.

In de loop der tijd hebben allerlei ontwikkelingen het agrarisch erf getransformeerd.

2.2 Regelgeving, markt, afnemer en consument

Bedrijven moeten zich steeds aanpassen aan nieuwe wet- en regelgeving, fluctuerende markten, eisen van afnemer en consument. Het zoeken naar een optimaal gebruik en het minimaliseren van kosten vraagt om aanpassing van de bedrijfskavel. Goedkoper bouwen is ook nodig. In de sectoren ontstaat een steeds grotere variatie in typen en maatvoering van stallen, schuren en bedrijfsruimten. Deze variatie is markt gestuurd en niet regionaal of door streek bepaald. Zo zullen de standaard stallen en –schuren steeds toenemen. Ook vragen verbreding, milieueisen en dierenwelzijn meer gebouwde ruimte. De ruimte rond de gebouwen neemt toe door logistieke factoren of gezondheidsrisico's. Anderzijds zijn er technische ontwikkelingen die de behoefte aan ruimte kunnen verkleinen. Strengere eisen op het gebied van milieu en energie beïnvloeden de vormgeving van gebouwen steeds meer.

2.3 Nieuwe stalvormen

De hiervoor beschreven trends hebben invloed op de stallenbouw in de melkveesector. Zowel voor de inrichting van de stal als voor het exterieur worden nieuwe stalconcepten ontwikkeld en uitgetoetst. We richten ons hier op de aan de buitenzijde zichtbare ontwikkelingen in de stallenbouw, zoals: nieuwe vormen van ventilatie o.a. via de zijgevels en de daken, lichtdoorlatende daken en gevels (gebruik maken van windbreekgaas en schaduwdoek), introductie van boogvormige daken (voor een goede overspanning van windbreekgaas en schaduwdoek). De laatste jaren hebben nieuwe staltypen hun intrede gedaan in de melkveehouderij, die inspelen op deze ontwikkelingen. Deze paragraaf beschrijft de constructie van de nieuwe staltypen. In paragraaf 6 worden aandachtspunten genoemd voor de landschappelijke inpassing ervan.

De volgende nieuwe staltypen komen aan de orde:

- Open frontstal
- Serre-, boog- en sheddakstallen
- Nieuwe concepten, zoals klimaatneutraalstal, koeientuin, vrijloopstallen en community.

2.3.1 Traditionele stal met zadeldak / open frontstal

Meest voorkomend en nog steeds veel gebouwd is de traditionele stal met zadeldak. Tegenwoordig komt dit staltype in steeds grotere maatvoering voor of als variant met een open gevel (open frontstal). De term 'megastal' wordt gebruikt voor stallen op één locatie met minstens 250 melkkoeien. De koeien kunnen in 1 stal gehuisvest zijn, maar ook verspreid over meerdere stallen op het erf. Steeds vaker worden op het erf stallen gebouwd, waarvan één gevel open is. Deze zogenaamde open frontstallen zorgen voor een goede ventilatie in de stal. Voordeel van deze constructie is dat de stal luchtiger en daardoor minder volumineus oogt. Een aandachtspunt is de lichtuitstraling van deze stallen. Met name in de wintermaanden zijn deze stallen duidelijk zichtbaar in het landschap.

2.3.2 Serrestal

De serrestal heeft sinds enkele jaren haar intrede gedaan in de veehouderij. Het wordt gekenmerkt door een eenvoudig uit te breiden systeem van tunnelframes die reeksen boogvormige daken vormen. Het systeem is eenvoudig uit te breiden door de bestaande tunnels te verlengen, of door een nieuwe tunnel er naast toe te voegen. In principe kan de serrestal worden geplaatst op zowel een dichte vloer als op een kelder. De stal is bruikbaar voor allerlei vormen van veeteelt maar kan ook gebruikt worden voor bijvoorbeeld machineopslag. De basis voor de bovenbouw van de serrestal is een thermisch verzinkt stalen frame. De dakbedekking bestaat uit één of twee lagen kunststof folie met daaroverheen een schaduwdoek. De stal is zowel met een dichte nok als met een (beweegbare) open nok leverbaar. De gevels van de stal worden opgetrokken uit een lage keerwand met daarboven een windbreekgaas of een ventilatiegordijn. Desgewenst zijn de gevels eveneens in andere materialen uitvoerbaar. Met name bij serrestallen is beplanting rondom de stallen niet gewenst, het belemmert de ventilatie.

2.3.3 Sheddak of zaagtandstallen

De zaagtandstal heeft een detaillering en materiaalgebruik dat overeenkomt met traditionele veestallen. Alleen de dakvorm is afwijkend. De vorm van het zaagtand- of sheddak roept associaties op met industriële gebouwen.

De stal is een eenvoudig uit te breiden systeem van een staalconstructies met traditionele (golfplaat) materialen als muur- en dakbedekking. De verticale kant van de zaagtand is voorzien van windbreekgaas en moet op het noorden georiënteerd zijn. De nokhoogte op de lage kant is ongeveer 4,5 meter en de nok/goothoogte aan de hoge kant is ongeveer 7 meter. Daarmee is de totale hoogte van de stal soms lager dan traditionele veestallen. De diffuse lichttoetreding vanaf het noorden en de ventilatie zijn bevorderlijk voor het welzijn van de dieren. De investering in een serrestal bedraagt 2/3 tot de helft van de kostprijs van een gangbare stal. Materialen zijn goedkoper en de stal is snel te plaatsen.

2.3.4 Boogstal

De boogstal is een nieuw stalconcept in de veehouderij en bestaat uit een kolomloze boogvormige overspanning van 25 tot maximaal 50 meter breed en een hoogte van 6 tot maximaal 12 meter. De bovenbouw is opgebouwd uit stallen vakwerkliggers bekleed met windbreekgaas en foliemateriaal. De kopgevels kunnen eventueel naar binnen worden geklapt om een overkapte buitenruimte te maken. De bovenbouw steunt op strookfundering, maar is ook toe te passen op conventionele onderbouw. De boogstal is gemakkelijk te demonteren en te verplaatsen. De kosten zijn lager dan bij een traditionele melkveestal. Groot voordeel van de boogstal is het ontbreken van spanten en poten in de stal, waardoor een flexibele stalinrichting mogelijk is.

2.3.5 Vrijloopstal met 'vlinder'dak

Er zijn voorbeelden in het buitenland te vinden van grote open stallen, die geen ligboxen hebben en alleen bestaan uit een bovenbouw. Het dak kan voorzien zijn met verschuifbare platen. De twee lager gelegen dakdelen kunnen, voor een optimale ventilatie, open worden geschoven onder de hoogste dakplaat. De stal is ingericht als een overdekt weiland: de koeien lopen vrij en mesten in de stal. Door de goede ventilatie via de zijkanten (eventueel aangevuld met grote ventilatoren) kan de mest snel drogen en kan een dunne laag mest in de stal blijven liggen. Bij de afmetingen van de stal wordt uitgegaan van 20m² per koe.

2.3.6 Nieuwe concepten

De schaa sprong naar megastallen (valt niet binnen het beleid van de gemeente Nunspeet) vraagt om een nieuwe benadering van stallenbouw. Vijf keer zoveel koeien op het erf, kan niet opgelost worden met vijf keer voortzetten van het bestaande. De bestaande erf typen beschikken over het algemeen niet over de capaciteit om dergelijke programma's op te vangen. Nieuwe stal- en erfconcepten zijn nodig om antwoord te geven op dit vraagstuk. In verschillende pilotprojecten wordt geëxperimenteerd met het vraagstuk van schaalvergroting en stallenbouw. Een voorbeeld is de Patiostal.

In de binnenruimte die ontstaat, is ruimte voor opslag en machines, waardoor verrommeling rondom het erf wordt tegengegaan. In plaats van 1 grote stal, kunnen de koeien ook ondergebracht worden in meerdere, geschakelde stallen. Richtlijn is dat er 75 koeien in 1 stal bijeen staan. Door verschillende eenheden te maken, oogt het volume van het totale gebouw minder fors. De melkrobots en voedersystemen kunnen wel gecentraliseerd worden.

Serrestal

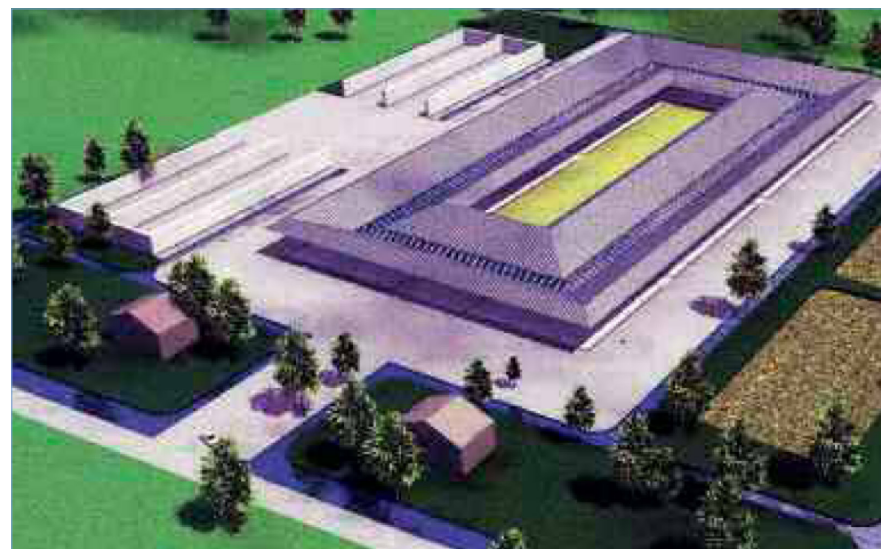
Sheddakstal

Boogstal

Vrijeloopstal met vlinderdak

Patiostal

3. Werkwijze bij nieuwbouw agrarische bedrijven

De vergroting van de agrarische bedrijven kan grote landschappelijke gevolgen hebben. Een toegespitste welstandskader voor de welstandstechnische beoordeling voor uitbreidingen van agrarische bedrijven kan dan een onderdeel vormen van het gemeentelijke welstandsbeleid. De kaders richten zich ook op de inpassing van de erven in het omliggende landschap.

Voor de landschappelijke inpassing van een agrarisch bedrijf/een (nieuwe) stalvorm in het landschap moet eerst bepaald worden in welk landschapstype en bij welke erfvorm de locatie voor de nieuwe stal gelegen is en of het gewenst is op deze locatie een nieuw type stal te bouwen. Bij de bouw van nieuwe stalvormen is in het algemeen sprake van schaalvergroting van het boerenbedrijf, waardoor breder naar landschappelijke inpassing gekeken dient te worden dan alleen op de directe schaal van de nieuwe stal.

Voor de inpassing is de volgende werkwijze ontwikkeld.

1. Niveau landschap

- Welke landschapstypen zijn er en wat zijn de kenmerken en kwaliteiten ervan?
- Bepalen beleid voor deze locatie over de wenselijkheid van nieuwe stalvormen.
- Per combinatie landschap/erf.

2. Niveau erf

- Locatie van de nieuwe stal ten opzichte van het landschap en het erf (bebouwingsensemble).

3. Niveau gebouw

- Massa en Vorm, welke nieuwe stalvorm ligt voor en is deze gewenst. Bepalen van de (kap)richting.
- Materiaal- en kleurgebruik ten opzichte van de bestaande omgeving en gebouwen.

4. Algemeen welstandsbeleid

In het geldende welstandsbeleid (zie welstandsnota Gemeente Nunspeet 2008) zijn de voorschriften in het buitengebied gerelateerd aan de verschillende landschapstypen: "Kampen en Essen", "Ontginningenlandschap" en "Bossen". Tevens aan het beleid om aan te sluiten op de bestaande verschijningsvormen in het buitengebied en om tradities van de landgoederen te respecteren. In dat kader ligt het voor de hand om bij het beleid over o.a. serrestallen bij die systematiek aan te sluiten en per gebied voorschriften te geven over het doel van de criteria, de plaatsing, hoofdvorm, gevelindeling en detaillering.

4.1 Ruimtelijk karakteristiek en beleid

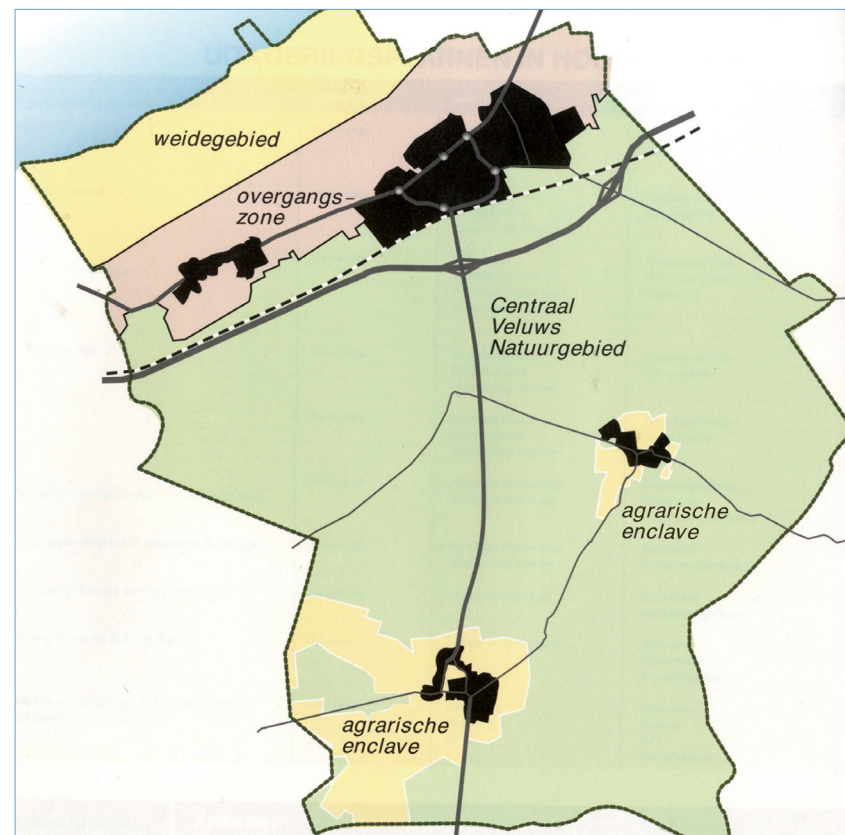
Om een beeld te krijgen van het grondgebied worden de kenmerkende ruimtelijke karakteristieken van de gemeente beschreven, er is gebruik gemaakt van bestaande verkenningen (Welstandsnota en integrale Ruimtelijke Toekomstvisie Nunspeet 2015). Bij het opdelen van de gemeente in verschillende deelgebieden zal de beschrijving van de ruimtelijke opbouw en karakteristiek als basis dienen.

Het buitengebied in Nunspeet wordt gekenmerkt door een zeer divers ruimtegebruik, waarin landbouw, recreatie en natuur de belangrijkste ruimte gebruikers zijn. Het buitengebied van de gemeente Nunspeet kent een aantal gedaanten.

4.2 Ruimtelijke indeling van het buitengebied

Op basis van landschappelijke kenmerken, grondgebruik en natuurwaarden, kunnen vier verschillende landschapstypen / deelgebieden worden onderscheiden:

- Weidegebied (randmeerkust)
- Overgangszone
- Centraal Veluws Natuurgebied (CVN)
- Agrarische enclaves Elspeet en Vierhouten

Ruimtelijke indeling van het buitengebied, gemeente Nunspeet

4.2.1 Weidegebied

Het eerste deelgebied omvat het lager gelegen weidegebied.

Een overwegend open veenontginningslandschap, dat wordt gedomineerd door de aanwezigheid van grasland dat naast de agrarische functies ook wordt gebruikt door weide- en trekvogels als rust- en foerageergebied. De Harderwijkerweg en in het verlengde de Elburgerweg is een oude ontginningsas. Hierlangs lagen de boerderijen op de overgang van hoog en droog naar laag en nat. De dekzandrug van Wessinge vormt in het open gebied een opvallend element.

De rug bestaat uit een centrale open zone met rondom een verdichting van boerderijen met opgaande beplanting. Aan de Randmeerweg bevindt zich van oudsher een grote concentratie van watersport gerelateerde recreatieve voorzieningen. De melkveehouderij en de intensieve veehouderij zijn de dominerende agrarische bedrijfstakken in het weidegebied. De bebouwing in het open landschap bestaat uit boerderijen die enigszins terugliggen van de weg. Deze boerderijen vormen samen met de bijgebouwen en erfbeplanting zelfstandige ensembles.

Een belangrijke kwaliteit van deze (oudere) ensembles is de inpassing en relatie met het omringende landschap.

Het zijn beeld dragers van het agrarisch landschap. De boerderijen zijn ingetogen van stijl. Moderne boerderijen zijn vanuit een ander standpunt ontstaan en liggen vaak niet aan een ontginningsas.

De laatste jaren zijn hier enkele grote agrarische schuren gebouwd met of zonder bedrijfswoning. Met de nieuwe stallen is de verzameling gebouwen op moderne agrarische bedrijven steeds groter.

Gemeentelijk beleid: Het laaggelegen open weidegebied kent een open karakter en dient dit zoveel mogelijk te behouden. De bestaande natuurwaarden in dit gebied dient vergroot te worden. Het weidegebied heeft een ander karakter dan de agrarische enclaves. De landbouw wordt gedomineerd door extensieve grondgebonden veeteelt. Naast handhaving van de landbouw speelt in dit gebied een belangrijke opgave in de sfeer van natuurontwikkeling (EHS). Door herverkaveling worden mogelijkheden voor schaalvergroting in de landbouw beter benut. De erfbebouwingen vormen markante ensembles, welke de identiteit van het buitengebied dragen. Verandering aan erven respecteren de landschapsstructuur, manier van ontsluiten en mate van openheid. Bij een agrarische ontwikkeling is de samenhang tussen erf, bebouwing en landschap essentieel.

Vreeweg

Kolmansweg

4.2.2 Overgangszone

Het tweede deelgebied wordt gevormd door het gebied dat gelegen is op de overgang van het hoger gelegen CVN en het lager gelegen weidegebied, het Overgangsgebied genoemd. Een halfopen gebied vormt een overgangszone van bos- naar weidegebied.

Een kampenlandschap op de rand van de Veluwe, dat wordt gekenmerkt door een grote diversiteit van extensieve bewoning in de bosrand, grillige wegen en waterlopen. Ook hier is de landbouw nog altijd de belangrijkste vorm van grondgebruik. De eerste bebouwing is als een lint langs de Bovenweg ontstaan. Door de tijd heen verdichtte het bebouwingslint. Op een enkele plek was de ontwikkeling van enkele buurtschappen zichtbaar: Hulshorst, Westeinde en Oosteinde. Tussen de buurtschappen Westeinde en Oosteinde ontwikkelde zich op een langgerekte es de kern Nunspeet. Met de aanleg van de Zuiderzeestraatweg, die de Bovenweg deels ging vervangen, ontwikkelt de bebouwing zich voortaan langs de Zuiderzeestraatweg. Van oudsher was dit gebied een gewilde vestigingsplaats voor landgoederen.

De bebouwing is hier gevarieerd, namelijk boerderijen, eenvoudige woningen, bosbungalows. Vaak zijn deze verschillende bebouwingstypen een enkelvoudige vorm. De boerderijen liggen oorspronkelijk geclusterd met bijgebouwen op een erf. Ze zijn in het algemeen niet erg groot en van het Hallenhuis type.

Kenmerkend zijn de vele bijgebouwen op de erven.

Gemeentelijk beleid: Het overgangsgebied tussen de Harderwijkerweg-Elburgerweg en de A28 is cultuurhistorisch van belang vanwege oude bebouwing en het kleinschalige karakter van het landschap. Voor het behoud van het karakter van het gebied is het behoud van de stijl van de gebouwen met de open erven erom heen belangrijk. Verdere verdichting van het gebied wordt ongewenst geacht. Kenmerkend is hier de mix van natuur, grondgebonden veeteelt, wonen in de bosrand en verblijfsrecreatie. Het landschapsbeleid is gericht op behoud van een economisch levensvatbare agrarische sector, herstel en behoud van het kleinschalige as-kampenlandschap, behoud van landschappelijke verbindingen tussen bos- en weidegebied en het tegengaan van de gebiedseigen natuurlijke waarden. Een intensieve en grootschalige uitbreiding is hier onwenselijk. Ontwikkelingen, zoals landgoederen en buitenplaatsen, mits dit de landschappelijke kwaliteit ten goede komt.

Erf bebouwing Oudeweg, Hulshorst

Kwekerij Oudeweg, Hulshorst

4.2.3 Centraal Veluws Natuurgebied

De derde zone is het hoger gelegen CVN en beslaat 70% van het gemeentelijk grondgebied. De Veluwe bestaat overwegend uit bos, heidevelden en stuifzandgebieden, met als hoofdfunctie natuur. Recreatie is een hieraan ondergeschikte functie. Op de Veluwe ligt een uitgestrekt netwerk van wandel- en fietspaden die het natuurgebied ontsluiten. Op de kruisingen van handelswegen ontstonden de agrarische enclaves Elspeet en Vierhouten. In de bosgebieden liggen ook campings en vakantieparken. Enkele agrarische percelen zijn in het bosgebied aanwezig, zoals in de nabijheid van het Eibertjespad. Beleid: De hoger gelegen natuurgebieden moeten hun ecologische waarden behouden en verstening en/of grootschalige uitbreiding van verblijfsrecreatie is ongewenst. Voor het CVN zal de prioriteit liggen bij natuurbeheer. Agrarische gebieden zijn maar op kleine schaal aanwezig. Er wordt gestreefd naar een zorgvuldige combinatie met natuurontwikkeling. Een intensieve en grootschalige uitbreiding is hier onwenselijk.

4.2.4 Agrarische enclaves Elspeet Vierhouten

De vierde zone vormen de agrarische enclaves Elspeet en Vierhouten in het CVN ontstaan op de kruisingen van oude handelswegen. Het besloten karakter van de kernen Elspeet en Vierhouten wordt bepaald door de ligging als agrarische enclave in het dicht beboste natuurgebied. Kenmerken van een agrarisch enkddorp zijn nog aanwezig. Naast de grote enclave rond Elspeet wordt ook de kleine enclave rond Vierhouten tot de agrarische enclaves gerekend. Dit Kampen- en Essenlandschap bestaat uit een open complex van aaneengesloten akkers in een kleinschalige landschapstructuur van bosschages, lijnvormige houtwallen en singels met een gemengde agrarische structuur, waarbij het accent geleidelijk verschuift van agrarisch productiegebied voor veelal kleine gemengde bedrijven, naar agrarisch landschapsbeheer. De hoofdfunctie hier is landbouw, met een grote vertegenwoordiging van de kalverhouderijen/-mesterijen en melkveehouderijen. Daarnaast bevinden zich diverse verblijfsrecreatieve voorzieningen in de agrarische enclave. De landbouwgronden in de enclaves vervullen ook een rol als foerageergebied voor de grote zoogdieren uit het CVN. De bebouwing is voornamelijk beperkt tot de gebieden nabij de kernen,

Kalverenstallen Vierhouterweg, Elspeet

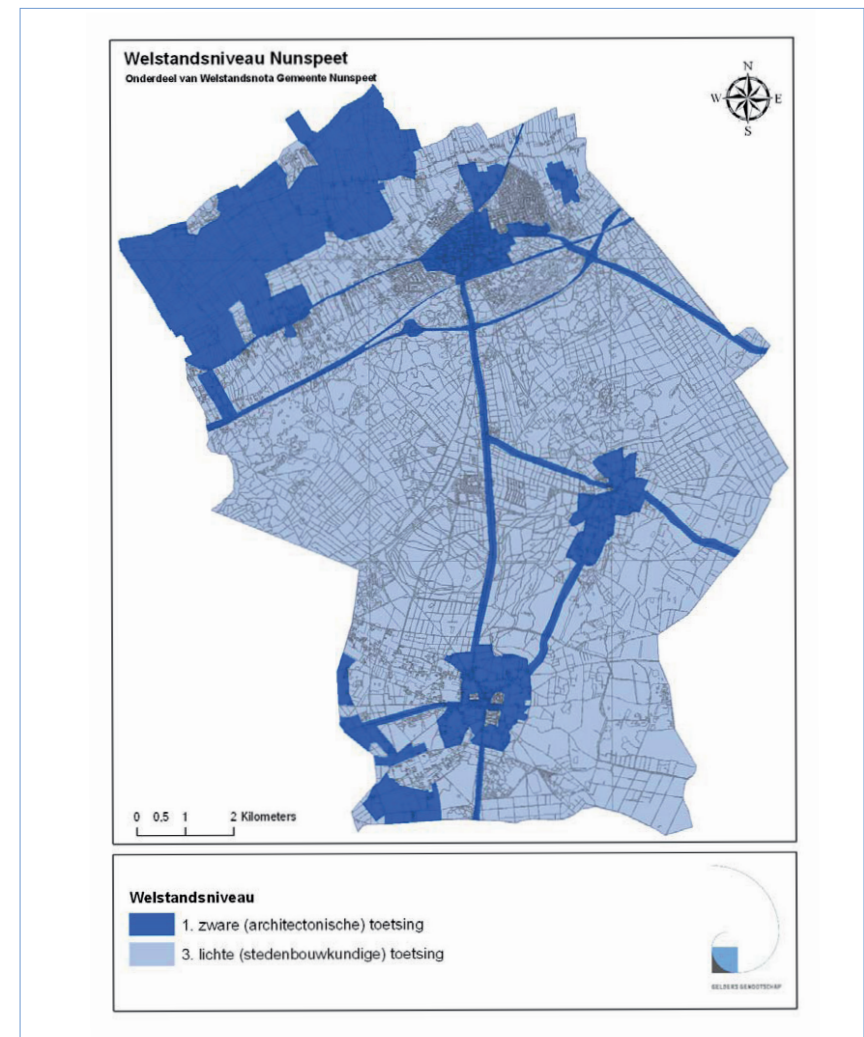
Koeienstallen Molenbergweg / Kleine Kolonieweg, Elspeet

met uitzondering van de Koloniën, die samen met de boerderijen de houtwallen en de erfbeplanting een karakteristieke ensemble in het landschap. De boerderijen zijn bescheiden in eerste instantie van het hallenhuistype. In de latere ontwikkeling is een scheiding ontstaan tussen woning en bedrijfsgedeelte. De oorspronkelijke boerderij werd geheel in gebruik genomen als woning en de stallen werden naast of achter de woning gebouwd. De stallen werden groter en hoger als gevolg van de intensieve veehouderij.

Gemeentelijk beleid: Voor de agrarische enclaves geldt behoud en herstel van het kleinschalige besloten en agrarische karakter. Het beleid is gericht op handhaving van de agrarische functies. Negatieve ontwikkelingen in de sfeer van landschappelijke verpaupering door leegstand en marginalisering van de landbouw worden tegengegaan. Streven naar behoud van het authentieke kleinschalige en besloten agrarisch karakter van de enclave. Concentratie van agrarische bedrijven door herstructurering en landschapsbeheer, verbetering van de beeldkwaliteit door onder andere kenmerkende houtwallen, hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). Behouden van de economische vitaliteit kan gepaard gaan met ontwikkeling van een bij het landschap passende vorm van meer extensieve ontwikkeling.

4.3 Welstandsniveaus

Het buitengebied is onder te verdelen in twee welstandsniveaus. Het grootste deel van het buitengebied (overgangszone, CVN en het buitengebied agrarische enclaves) valt onder niveau 3: Lichte toetsing op stedenbouwkundige hoofdlijnen. Het beleid is gericht op het handhaven van de basiskwaliteit. Het open poldergebied ten noorden van de Harderwijkerweg met het weidse karakter valt onder niveau 1: Zware toetsing. Bij dit welstandsniveau wordt gekeken naar de relatie met de omgeving, bouwwerk op zich zelf en de detaillering.

Welstandsniveaukaart gemeente Nunspeet

5. Welstandscriteria agrarische bebouwing

5.1 Algemene uitgangspunten:

- Houdt rekening met de algemene aandachtspunten zie hoofdstuk 5.
- Bestaande waardevolle kenmerken van erven en landschap respecteren.
- Plannen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied.
- Bebouwing en landschap in samenhang ontwikkelen.
- De agrarische bedrijfsvoering moet een duurzaam karakter hebben.

5.2 Niveau landschap:

- Agrarische initiatieven moeten passen in het landschap.
- Het betreffende landschap en bestaande bebouwing inspireren de vormgeving en de inrichting van de agrarische bedrijfskavel.
- Cultuurhistorie en bouwkunst gebruiken als inspiratiebronnen voor vormgeving en inrichting.
- Op creatieve wijze aansluiten bij het streekeigen karakter van het gebied.

Visuele ensemblewaarde van het erf behouden en versterken:

- Compositie van de bouwmassa's en de inrichting met elkaar in evenwicht brengen.
- Compositie van gebouwen en inrichting erf aan laten sluiten bij het landschapstype.
- Gebouwen zoveel mogelijk clusteren.
- Hiërarchie van gebouwen behouden en versterken of aanbrengen.
- Nieuwe gebouwen zo plaatsen dat het oorspronkelijk erf het beeld niet domineert.
- Helder onderscheid aanbrengen tussen woongedeelte en werk- of bedrijfs gedeelte; Het bedrijfsdeel ligt achter het oude erf of ernaast (wel naar achteren - Aandacht voor de begrenzing van het boerenerf door een goede overgang te maken naar het omliggende landschap.
- Aandacht voor de zichtbaarheid van (delen van) het boerenerf of agrarische bedrijfskavel.

5.3 Niveau agrarische kavel:

- Oorspronkelijke (cultuurhistorische) kenmerken van het erf zo veel mogelijk behouden en versterken, eventueel herstellen.
- Visuele ensemblewaarde van de agrarische bedrijfskavel behouden en versterken.
 - Evenwichtige compositie van de bouwmassa's.
 - Aansluiten bij het landschapstype
 - Clustering van gebouwen
 - Hiërarchie van gebouwen
- Afhankelijk van het landschapstype kent de erfinrichting stevige groene elementen of landschapselementen.
- Erfinrichting in harmonie met de (groene) omgeving.
- De logistieke en infrastructurele inrichting zoals verharding zoveel mogelijk beperken.
- De meer representatieve onderdelen naar de weg of belangrijke zichtzijde keren.
- Opslag, voederkuilen, silo's uit het zicht plaatsen en eventueel opnemen in beplanting.

5.4 Niveau gebouw:

- Eenvoudige hoofdvormen nastreven: eenduidige, kloeke hoofdmassa's, duidelijke ondergeschikte toevoegingen, bijvoorbeeld zadeldaken met grote dakvlakken, lage gootlijnen en grote overstekken.
- integrale esthetische benadering van milieutechniek en bouwwijze.
- Architectuur van de nieuwbouw afstemmen op waardevolle kenmerken van de bestaande bebouwing. Zowel op bestaand ensemblesniveau als op omgevingsensemble.
- Grote gebouwen bij voorkeur geleden, waardoor het beeld ontstaat van meerdere gebouwen.
- De lengtes van de bedrijfsgebouwen laten inspelen op de lijnen van het landschap en/of op de dominante noklijnen van bestaande gebouwen.

5.5 Niveau materiaal en detail:

- Kleur- en materiaalgebruik afstemmen op de karakteristiek van het landschap, waarbij gedekte kleuren het uitgangspunt vormen.
- De kleurstelling van mest- en voedersilo's aanpassen in relatie met positie en gebouwen.
- Nadrukkelijk aandacht voor de detaillering van kop- en lengtegevel.
- Voor kozijnen en gevelbetimmeringen in principe hout of gelijkwaardige uitstraling toepassen.
- Voor nieuwe gebouwen zijn meer eigentijdse oplossingen mogelijk, mits afgestemd per gebied. Zie afbeeldingen.
- De detaillering van nieuwe onderdelen qua vorm en uitstraling laten aansluiten bij aanwezige details.
- Geen vlakke beplanting toepassen

5.6 Specifieke criteria voor het open Weidegebied

- In het open weidegebied terughoudend omgaan met groene toevoegingen.
- Rekening houden met zichtlijnen.
- Het bestaande landschapstructuur respecteren.
- De gebouwen laten inspelen op de richting van het landschap.

Eigentijdse oplossingen voor een agrarische schuur (Onix arch)

Geen standaard bouwsysteem, maar een eigentijdse vorm (arch M. Prosman)

Nieuwbouw ecologische boerderij met recreatieve functies (Onix arch)

6. Specifieke criteria per stalvorm

Een grote stal zal in een traditionele uitvoering door zijn hoogte in de regel minder opvallen dan bijvoorbeeld een serrestal. Door het stellen van criteria ten aanzien van onder andere het kleurgebruik en de situering in het welstandsbeleid kan aan de meeste bezwaren van bijvoorbeeld een serrestal tegemoet worden gekomen. Wat minder gewenst blijft is de vaak afwijkende dakvorm die niet streekeigen is. De specifieke criteria per stalvorm moet een helpende richting geven om tot een goed ontwerp te komen passend bij het erf en passend in het landschap.

6.1 Traditionele stallen

Traditionele stallen komen het meest voor in de agrarische sector. Dit staltype sluit ook meer aan op het beeld van traditionele boerenerven. Het heeft een eenduidige hoofdvorm en is afgedekt met een karakteristiek zadeldak. De vorm van het dak kan symmetrisch of asymmetrisch zijn. Veelal zijn de gevels gedeeltelijk of geheel in metselwerk uitgevoerd. De daken bestaan uit een golfbeplating in een donkere kleur. Gevelbekledingen worden tegenwoordig in een goedkopere metalen profielplaat uitgevoerd in de kleur donkergroen. Bij onzorgvuldige toepassing van deze beplating kan verrommeling ontstaan op het boeren erf en het zicht op de erfbebouwing verstoren. De langzaam uit het beeld verdwijnende traditionele houten gevelbekleding komt vaak voor bij oude / historische boerenerven en in het overgangsgebied en bosrijke omgeving. Grote stallen kunnen optisch verkleind worden door meer variatie in het dak aan te brengen. Bij melkstallen kunnen functies met een lagere nokhoogte (bijvoorbeeld melklokaal) ook aan de buitenkant zichtbaar worden gemaakt. Door deze in lagere volumes onder te brengen, wordt het volume van het gebouw optisch kleiner.

Toepasbaarheid per gebied:

- Weidegebied
- Overgangszone
- Agrarische enclaves Elspeet Vierhouten

Traditionele stal met houten gevelbekleding

Traditionele opslagschuur met stalen bekleding

6.2 Open frontstal

Open frontstallen zijn transparanter dan de traditionele stallen met zadeldak. Deze stallen ogen vriendelijker (minder stenig) in het landschap. Bij symmetrische open stallen is het aan te bevelen om de open zijde naar het landschap toe te richten. Open frontstallen die asymmetrisch zijn (open kant heeft hogere nok dan de gesloten kant) leveren de meeste kwaliteit wanneer de open gevels naar het erf zijn gericht. Op die manier wordt het erfensemble versterkt. Wanneer de open gevel naar het landschap is gericht, keert de stal zich als het ware van het erf af, waardoor de binnen- en buitenwereld op het erf onherkenbaar worden.

Toepasbaarheid per gebied:

- Weidegebied
- Overgangszone
- Agrarische enclaves Elspeet Vierhouten

Open frontstal

Gelede open frontstal

6.3 Serre-, boog- en sheddakstallen

Serre-, boog- en sheddakstallen wijken in grote mate af van de traditionele bebouwing op het boerenerf. Daardoor valt dit staltype extra op. Voor de situering van deze stallen is het van belang dat de stal niet het erfensemble gaat domineren (boerderij blijft blikvanger, ligging niet aan de openbare weg en achter de boerderij).

Wij adviseren om per locatie na te gaan of dit staltype in te passen is op het erf/ in het landschap. Gezien het gegeven dat serrestallen zich niet al te gemakkelijk in het landschap voegen, komt een aantal gebieden op voorhand niet in aanmerking voor het bouwen van serrestallen. Dit zijn gebieden met cultuurhistorische, stedenbouwkundige en landschappelijke waarden. Soms is het vanwege de bestaande kwaliteiten van erf en landschap aan te raden om voor een traditioneel staltype te kiezen.

Voor de architectuur van de serrestal geldt nog een aantal aandachtspunten:

- Symmetrie in de hoofdvorm van de kopse gevels.
- Alleen gedekte, donkere kleuren toepassen.
- Langgevels zijn transparant in vormgeving en materialisering.
- Gevelmateriaal zoveel mogelijk tot op maaiveld laten doorlopen.
- Plint; van metselwerk of gelijkwaardig.
- Technische installaties zoveel mogelijk in de stal oplossen of aan erfzijde van de stal opnemen.

Toepasbaarheid per gebied:

- Weidegebied

Serrestal

Sheddakstal

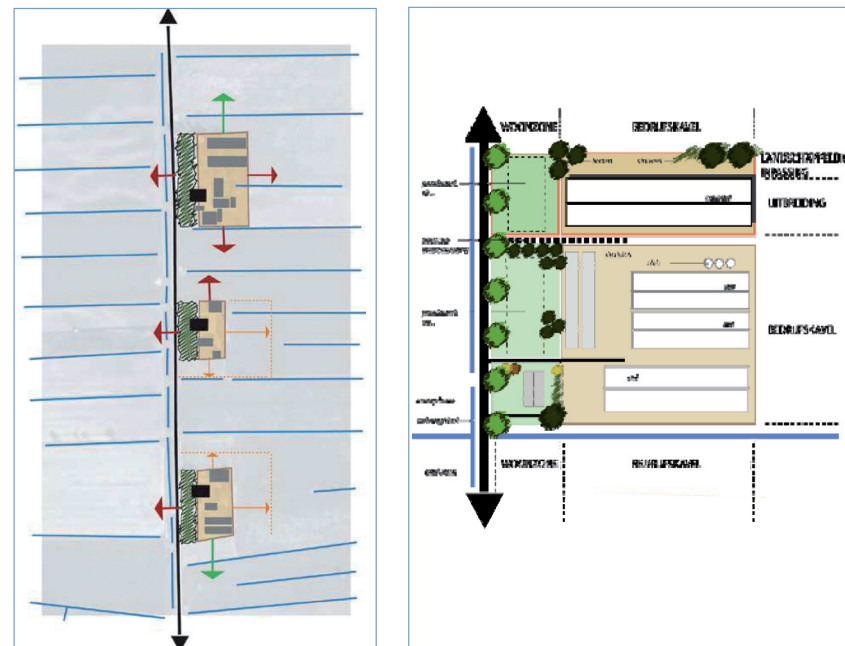
Boogstal

7. Aanvullende criteria compositie en erfinrichting

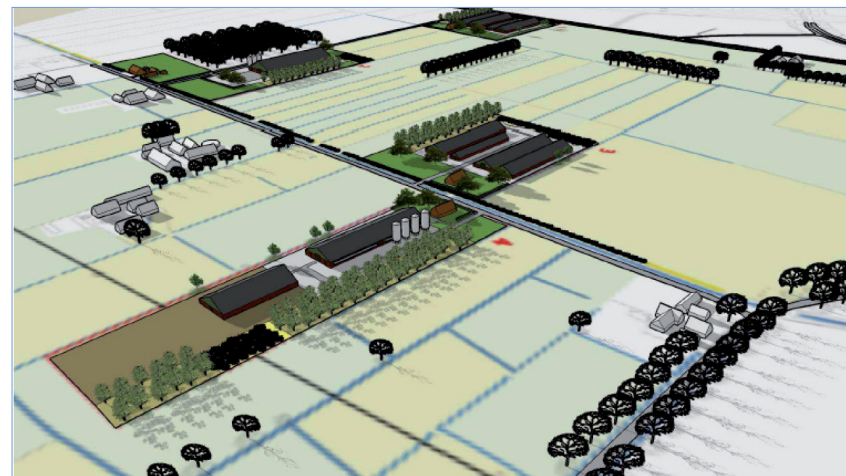
Het is belangrijk om het erf te zien als ruimtelijke eenheid en dit te gebruiken bij het stimuleren van ruimtelijke kwaliteit van erven en gebouwen. Agrarische bedrijven laten zich immers sterk karakteriseren door het erf met al of niet omliggende gronden. Het agrarische bedrijfskavel omvat woonhuis, stallen of schuren, bergingen, voederkuilen, mestsilos, kassen, verhardingen, beplanting etc. De agrarische bedrijfskavel is een ensemble van gebouwen en erfinrichting en kent een fysieke begrenzing. De gebouwen staan meestal geclusterd. De richting van de gebouwen in het ensemble is afhankelijk van de nederzettingvorm en het landschapstype. Bij een agrarisch bedrijfskavel is onderscheid te maken tussen voor- en het achtererf, of tussen het woongedeelte van het erf (privéruimte) en het agrarisch gedeelte van het erf (werkruimte).

Agrarische enclave / Overgangszone, de kleinschalige en besloten landschapstructuur vraagt om een compacte erfbouw

Open Weidegebied, de agrarische bebouwing volgen de lijnen van het landschap

Gebied nieuwvestiging

8. Aandachtspunten voor overige agrarische bebouwingen

8.1 Intensieve veehouderij (varkens, pluimvee en kalveren)

De stallen voor de intensieve veehouderij (varkens, pluimvee en kalveren) staan niet bekend om de toegevoegde waarde voor het landschap. De vaak grootschalige gebouwcomplexen staan niet in verhouding met de kleinschalige landschappen. Daarnaast veroorzaken het gesloten karakter van de gebouwen een verstening in het landschap. Door een gebrek aan een goede landschappelijke inpassing en de gesloten uitstraling tonen de stalgebouwen zich vaak als harde en verstorende monotone functies in open landschappen en open agrarische gebieden.

Dit vraagt om de noodzaak te investeren in de stallenbouw en de ruimtelijke kwaliteit. Daarom wordt voor uitbreidingen of vernieuwingen, naast de aandacht voor de beeldkwaliteit, extra aandacht gevraagd aan de inpassing in het landschap.

Naast de welstandscriteria voor agrarische bebouwing (zie hoofdstuk 5) zijn de volgende onderdelen van belang voor een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing:

- Ontsluiting van het bedrijf in relatie tot transportbewegingen. Bij veel transportbewegingen is een goede ontsluiting van het erf noodzakelijk. Om de hoeveelheid verharding te beperken is een compacte bebouwing wenselijk. Bij uitbreiding van de erven moet voorkomen worden dat erven 'aaneengroeien' langs een lint, en daardoor de doorzichten naar het landschap verloren gaan.
- Bij de plaatsing van de gebouwen op het erf dienen zoveel mogelijk aanknopingspunten worden gezocht bij het bestaande erf, of bij bestaande landschapsstructuren, zoals een weg, een bosje, een singel of een waterloop. Afhankelijk van de plek kan gekozen worden voor een clustering van gebouwen op het erf of een lineaire indeling van het erf. Bij voorkeur compacte bebouwing in een rechthoekig cluster.
- Maat en vorm van beplanting in relatie tot bebouwing. Een enkele bomenrij rondom een grote stal wekt teveel de indruk van 'schaamgroen' waarachter de stal is verstopt. Stal en beplanting dienen in samenhang met elkaar worden ontworpen en dienen elkaar te versterken.

- De gevelwanden van de stallen in de intensieve sector zijn vaak aan alle zijden gesloten. Hierdoor krijgen de stallen een stenig, massief karakter. De gevels kunnen optisch worden verkleind door een horizontale geleding van de gevels, door diepte aan te brengen in de gevels (topgevel als reliëf) of door bredere dakoverstekken. Bij grote en hoge stallen kan door het kiezen voor meerdere kappen de hoogte van de stal worden beperkt en oogt het gebouw minder massaal. Op het dak zijn vaak ventilatieschachten/schoorstenen aanwezig. Voor natuurlijk daglicht worden er in de zijgevels soms ramen aangebracht. Het regelmatig toepassen van deze elementen kan de massaliteit van de zijgevels doorbreken en zo ontstaat er een vriendelijker beeld.
- Functionele elementen zoals voedersilo's en luchtwassers kunnen zo geplaatst worden dat ze de stal verbijzonderen. Dit kan door een luchtwasser bijvoorbeeld in de vorm van een schoorsteen te realiseren of door de silo's in een rij boven de nok van de stal uit te laten steken. Ook kan de stalconstructie zo gemaakt worden dat deze aan de buitenzijde zichtbaar is, waardoor de gevel wordt geleed.

Serrestal voor varkens in een gedekte kleurstelling

Verfijning in de gevelindeling maakt het gesloten karakter aantrekkelijker

Veel voorkomende gesloten kalverenstallen in de agrarische enclave

8.2 Glastuinbouw

De glastuinbouw staat niet bekend om de toegevoegde waarde voor het landschap. De ruimtelijke verschijningsvorm van de glastuinbouw in het landschap roept vaak weerstanden op. Het uiterlijk van de kassen, opgebouwd uit een herhalingsysteem van standaard industriële producten, wordt als monotoon en verstorend ervaren voor open landschappen en open agrarische gebieden. Een goede landschappelijke inpassing ontbreekt vaak. Tegenwoordig is er niet één overheersend kastype meer. Het uiterlijk van de kassen hangt af van het ontwerp van de leverancier en de specifieke eisen van de gewassen. Zo bestaan naast de traditionele kasvormen Venlo-kas en de breedkapper, nu ook andere types: tunnelkassen, boogkassen en cabrioletkassen en sinds een aantal jaren ook experimentele kassen zoals de gesloten kas, de semi-gesloten kas en de energiekas.

Hoe kan nu de harde technisch-economische invalshoek van de glastuinbouw worden gecombineerd met andere, zachtere waarden zoals ruimte en ruimtelijke kwaliteit, beeldkwaliteit, verrijkende interactie met de omgeving? Het gaat daarbij over de relatie van glastuinbouw en landschap, de visuele ruimtelijke beeldkwaliteit en de inbedding van glastuinbouw in een regionale setting.

Dit vraagt om de noodzaak te investeren in de glastuinbouw en de ruimtelijke kwaliteit. Daarom wordt voor uitbreidingen of vernieuwingen extra aandacht gevraagd aan de inpassing in het landschap.

Naast de welstandscriteria voor agrarische bebouwing (zie hoofdstuk 5) zijn de volgende onderdelen van belang voor een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing:

- Kassen en waterbassins direct langs de openbare weg leveren geen aantrekkelijk beeld op. Variatie in richtingen langs de weg, gecombineerd met beperkte beplantingen, levert een aantrekkelijk beeld van de ontsluiting.
- het slim benutten van hoogteverschillen, waardoor kassen het uitzicht niet langer belemmeren, maar wel de wolken weerspiegelen.
- Bescheiden beplanting levert geen bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. Brede groenstroken, hetzij uitgevoerd als grasbanen met boombeplanting hetzij als brede beplantingsstrook, leveren een aantrekkelijke ruimte.

- Nieuwe glastuinbouwbedrijven hebben een heel andere maat en schaal dan oude bedrijven: het zijn bedrijfsgebouwen, het situeren van een woning erbij geeft niet automatisch een ruimtelijke kwaliteit. Sluit daarom zoveel mogelijk aan op de bestaande bebouwing van het erf en bestaande landschapstructuren.
- De technische installaties integreren in de techniek van de kassen.

Traditionele Venlo-kas

Breedkapper

Boogkas

8.3 Paardenstallen

De paardensector is zeer divers: stoeterijen (veelal nieuwe bedrijven op voormalige boerenerven), verbreding van het landbouwbedrijf met het houden van paarden en de vele particulieren die hobbymatig een paard houden of recreatief berijden. Alle ontwikkelingen hebben invloed op het landschap.

De sector hecht zowel belang aan het welzijn van het paard als aan een aantrekkelijk, natuurlijk landschap om in te rijden. Beide aspecten zijn goed verenigbaar. Er wordt veel waarde gehecht aan de duurzame ontwikkeling van het landschap, daarom moet er zorgvuldig omgegaan worden met nieuwe ontwikkelingen.

Het paard geeft nieuwe kwaliteit, maar er ontstaat ook een risico op wildgroei, verrommeling en verstening. Het is zoeken naar een balans tussen het faciliteren van de sector en het ontwikkelen van de kwaliteit van het landschap. Het stimuleren van de initiatiefnemers is daarbij een belangrijke insteek. Vooral het stimuleren van de privésector vraagt veel aandacht daar veel ontwikkelingen op deze schaal 'sluipenderwijs' gaan. Het resultaat, een goede landschappelijke inpassing is goed voor het imago van de sector. Een streekeigen uitstraling geeft een meerwaarde aan het paarden erf, het paardenbedrijf en het landschap.

Bij de ontwikkeling van nieuwe paardenerven gaat het vooral ook om de ontwikkelingen in aansluiting op het (bebouwde) erf. Het doel is verrommeling van het landschap door zaken als witte linten rond weilanden en rijbakken en in plastic verpakt kuilvoer tegen te gaan.

Naast de welstandscriteria voor agrarische bebouwing (zie hoofdstuk 5) zijn de volgende onderdelen van belang voor een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing:

- witte hekwerken en donkere hekwerken trekken de aandacht en 'verdichten' het open landschap. Voorkom (witte) hekwerken in de weiden. Niet elk landschap is voor hekwerken geschikt. In een open landschap zijn palen met koord, bruin en groen (smal)lint of band meer passend.
- stapmolen, rijbak, paddock en langeercirkel opnemen binnen het cluster van bebouwing; niet los in het weiland (compact bouwblok).
- paardenweide een bomenweide (enkele losse bomen met gras eronder) met hagen eromheen is te gebruiken als uitloopweide
- houtsingels, losse bomen en boomgroepen versterken de

kleinschaligheid van het landschap en geven tevens beschutting tegen weer en wind en zijn ecologisch waardevol. Zij kunnen dienen als 'afrastering', in combinatie met hekwerken en een enkel stroomdraadje.

- opslag van hooibalen uit het zicht: in de stal, onder de kap (overstek). Streekeigen' gebouw voor opslag op het erf: hooiberg, schuur, stal etc.
- aanplanten met haag, struikgroep of losse bomen
- mestopslag onder het overstek van een gebouw of op het achtererf
- losse opstallen buiten het bouwblok ten behoeve van schuilgelegenheid in principe uitsluiten of inpassen in de landschappelijke structuur. Materiaal (bij voorkeur traditioneel) afstemmen op het landschap, in donkere gedekte kleuren en geen platte daken toepassen.
- licht verstoort het landschap en het nachtelijke leven. Gebruik lage lichtmasten (of tegen het gebouw) gericht op de gebruiksplek.
- Beperk de verharding tot de functionele maatvoering.

Stoeterij Sterrehof, Vreeweg Nunspeet

Wit afrasteringslint is storend in het landschap

9. Bronnen

Welstandsnota Gemeente Nunspeet; Gelders Genootschap; 2008
Bouwen Buiten Nunspeet –functieverandering tussen Veluwe en Veluwemeer-;
Bureau Zij Aan Zicht; 2006
Integrale Ruimtelijke Toekomstvisie Nunspeet 2015; gemeente Nunspeet; 2003
Bijzondere Stalvormen objectgerichte welstandscriteria;
Welstandszorg Noord-Holland; 2007
Functieverandering streekplanuitwerking; Regio Noord-Veluwe; 2007
Innovaties in de melkveehouderij; stichting Courage; 2008/2009
Bestemmingsplan “Buitengebied 2010” Gemeente Nunspeet (voorontwerp);
Witpaard; 2010
LOG Beemte-Vaassen; concept beeldkwaliteitsplan; BügelHajema, 2010
Beeldkwaliteitsplan functieverandering Agrarische Enclave Uddel-Elspeet;
BügelHajema; 2009
Over Stallen Gesproken HOS Stallenbouwboek; Het Oversticht; 2009
Bouwmeesterschap bij agrarisch bouwen; Provincie Gelderland; 2009
Website www.bouwenbijboerderijen.nl; Dorp, Stad en Land-Zuid Holland
InnovatieNetwerk
ID Agro
AgriHolland; kassenbouw